

2003 – 2

Stor Kejserguldsmed (*Anax imperator* Leach) også på Romsø.

Preben Nielsen

Først i juli 2003 stod vi - Lene Pind, Birthe Rosholt, Palle Jørum og Preben Nielsen - på Kerteminde Fiskerihavn og ventede på Romsøfærgeren, som vi kunne skimte i det fjerne. Madkurven med øl og en lille én var pakket - samlegrejet lå i rygsækken. Scenen var sat til en oplevelsesrig dag på Romsø med indsamling af spændende insekter.

På overfarten talte vi om, hvorvidt der var lægeigler på Romsø. Det var ikke utænkelig, da Romsø rummer nogle lave rentvandede småsøer. Metoden til hvordan man finder lægeiglerne, var vi godt bekendte med fra en af Ole Foghs artikler. Af med uldsokkerne og fødderne ned i vandet. Her dapper man lidt rundt og ret hurtigt viser lægeiglerne sig og suger sig fast. Det gav en del overvejelser om, hvem der skulle ofre sig, samt i hvilket omfang vore stikkelsbærben var attraktive nok.

Snakken var dog hurtigt glemt, da vi steg i land på Romsø akkompagneret af de grønne frøers kvækken. Jagten på biller, sommerfugle og humlebier afløste tankerne om lægeigler og uldsokker.

Efter en længere rundtur - gennem skoven og overdrevene - kom vi til sydøen. Over et af de sydlige vandhuller opdagede jeg en kanonstor guldsmed flyve rundt. Den fangede ikke kun min opmærksomhed pga. størrelsen, men også på et karakteristisk "knæk" på kroppen. Efter at havde patruljeret i et par meters højde over vandhullet i en længere periode, satte den sig på en dunhammer ude midt i vandhullet.

Her er resultatet af den vovede indsats på Romsø, juli 2003. Foto PN

Jeg ville gerne have et billede af kræet, men mine macrolinser kunne ikke trække dyret ind, så jeg kunne få et rimeligt billede. Her var nu kun en ting at gøre, for at jeg kunne sikre mig det omtalte billede. Pludselig blev spøgen på overfarten til alvor. Af med uldsokkerne og ud i vandet.

Kort efter stod jeg i vand til midt på lårene og fotograferede - et syn for guder. Det glæder mig, at der ingen lægeigler forekom - særlig pga. en lidt høj vandstand - tænk hvad der kunne være blevet angrebet. Men jeg fik nogle billeder af kræet.

Efter fremkaldelsen af billederne viste det sig, at der var tale om en hanlig Stor Kejserguldsmed (*A. imperator* Leach) en af de største guldsmede i Europa tilhørende slægten *Aeshna* (Mosaikguldsmede), med en kropslængde på op til 85 mm og et vingespænd på op mod 120 mm. En art der er på vingerne fra tidlig juni til sent i august.

Stor Kejserguldsmed er udbredt over store dele af verden. Udbredelsen strækker sig fra Portugal til Tyskland, Danmark og det sydlige Sverige, samt Mellempøsten, Pakistan og det centrale Asien, foruden den findes i det nordlige og sydlige Afrika og Madagaskar.

Arten har bredt sig meget i Danmark indenfor de seneste år og kan ikke længere betegnes som sjælden. Inden for de sidste 3-4 år er den fundet mange steder på Sydfyn, Lolland, Falster og Sjælland - nordligst ved Sorø. I Jylland er den især udbredt ved søer og vandhuller mellem Blåvand og Vejers. Her finder man arten i næsten hvert lille vandhul. Desuden er den netop meldt fra dammene ved Moesgård Museum. (Ole Fogh, pers. medd.).

**Fund af Stor Kejserguldsmed (*Anax imperator*) på Fyn i perioden 1998-2003.
Dataene stammer fra den fynske guldsmededatabase.**

UTM koordinat	Lokalitet
PG15	Romsø
NG74	Langesø
NG93	Tarup-Davinde
NG81	Arreskov Sø
PG11	Bøsøre
PG21	Vestre Stigehave
NG70	Svanninge Bakker
NG80	Vester Åby
PG00	Svendborg
PG00	Thurø Østerskov
PG17	Skovsgård

Anax imperator stiller ikke store krav til ynglestedet, blot der er en vedvarende vandstand og en rig vegetation; derfor finder man også arten i havebassiner. Den voksne larve måler 54-58 mm.

Hannerne er kendte for at være meget territoriale og flyver sjældent mere end 100 meter væk fra vandkanten. Deres territoriale adfærd gør, at der sjældent forekommer mere end en han ved de mindre vandhuller - også selv om flere klækker fra vandhullet.

Parringen finder sted væk fra vandhullet - til tider i toppen af træer og varer op mod 10 minutter. Efter parringen flyver hunnen alene rundt og lægger sine æg i neddykket vegetation. Når hun flyver fra et æglægningssted til det næste, bøjer hun bagkroppen (abdomen) ned - en postur der normalt forhindrer hanner i at gøre tilnærmelser.

Æggene klækker efter 3 uger, og larverne lever i vegetationen. De fleste af larverne klækker efter det andet år, hvor de har overvintret i diapause i det sidste stadie. Der forekommer en synkronisering af klækningen i den tidlige sommer for de larver, som er to år om udviklingen. En mindre procentdel af larverne klækker sent på sommeren efter et års udvikling, men her forekommer der ikke en synkronisering af klækningen.

Hovedkilder:

http://www.brc.ac.uk/brc_spp_acc/dragon/NBNSYS0000005630.htm

R.R. Askew (1988): The Dragonflies of Europe.

Ole Fogh: De danske Guldmede

P.S. Corbet (1957): The Life-History of the Emperor Dragonfly *Anax imperator* Leach. *Journal of Animal Ecology* Vol 26 No1 p. 1-69.

